

Het vrije verkeer voor personen binnen de EU . . .

. . . voor verdragsgerechtigde gepensioneerden een dure illusie

Door Hans Hueber, secretaris VBNGB, bewerkt door Karin Mollee

Onderzoek heeft aangetoond dat de categorie emigrerende gepensioneerden een doorsnede vormt van de Nederlandse bevolking qua sociale klasse en dat de reden van emigratie in hoofdzaak bestaat uit de realisatie van een droom elders van het pensioen te genieten. Niettemin wordt deze groep door de overheid disproportioneel zwaar financieel aangesproken zonder dat de politiek daar de vereiste aandacht aan besteedt.

Waarschijnlijk heeft u geen idee van hetgeen de laatste TIEN jaar is ondernomen om uw rechten als geëmigreerde (toekomstig) gepensioneerde te beschermen. Een heel klein groepje Nederlandse gepensioneerde residenten in Spanje maakten zich tien jaar geleden uiterst ongerust over de volstrekt discriminerende gevolgen van de Nederlandse interpretatie van EU-verordening 1408/71 en bereidden zich voor om hiertegen de strijd aan te binden.

Het begon allemaal met de negatieve gevolgen van de Zorgverzekeringswet van 1 januari 2006.

Op 1 januari 2006 trad de Zorgverzekeringswet in werking, die onmiddellijk ernstige gevolgen had voor de geëmigreerde gepensioneerden met een particuliere ziektekostenverzekering.

De lopende ziektekostenverzekeringen werden hen de facto ontnomen. Geëmigreerde gepensioneerden werden gedwongen zich aan te sluiten bij de publieke zorg van het woonland.

Van iedere vorm van aanvullende verzekering werden zij uitgesloten.

Het recht op toegang tot de leeftijdssolidariteit in de zorg, de hoeksteen van de ZVW, de Zorgverzekeringswet, werd hen ontnomen.

De gedurende de arbeidzame jaren voor de pensioenperiode opgebouwde verzekeringsreserves in het vereveningsfonds werden hen ontnomen en als verkapte staatssteun aan de verzekeringsmaatschappijen geschonken.

Veel vervroegd gepensioneerden bleven zonder verzekering, omdat men deze groep vergeten was. Het duurde een vol jaar alvorens deze omissie gecorrigeerd werd, maar nimmer werden excuses gemaakt laat staan compensatie aangeboden voor de onvoorziene gevolgen van onzorgvuldig overheidshandelen.

Met het doel deze maatregelen te bestrijden werden verschillende belangenorganisaties opgericht, die hun krachten bundelden binnen de Stichting Belangenbehartiging Nederlandse Gepensioneerden in het Buitenland, afgekort SBNGB. Na tien jaar hebben de verschillende organisaties besloten te fuseren en zijn zij vanaf 1 januari 2016 samengesmolten in de Vereniging Belangenbehartiging Nederlands Gepensioneerden in het Buitenland, afgekort VBNGB, met zetel in Nederland.

Sinds 2006 heeft de stichting - en nu dus vereniging - op verschillende fronten strijd gevoerd tot zelfs aan het EU Hof van Justitie en het EU Hof voor de Rechten van de Mens. De Nederlandse Centrale Raad van Beroep oordeelde na terugverwijzen door het EU Hof van Justitie, dat de doelgroep weliswaar gediscrimineerd werd door de wijze waarop de ZVW was ingevoerd, maar dat onvoldoende bewijs van opzet van de zijde van de Nederlandse overheid was aangetoond. Dus waren de gevolgen voor de gepensioneerden in het buitenland slechts te wijten aan “bestuurlijke naïviteit” en konden ze zonder verdere gevolgen blijven. (!)

Wel werden ook successen geboekt.

1. Allereerst werden de zogenaamde “woonlandfactoren” bij de rechter afgedwongen, waardoor de te betalen “verdragsbijdrage” ter compensatie van de kosten voor publieke zorg in de woonlanden niet langer voor alle landen op het Nederlandse niveau mochten worden vastgesteld. Ze moesten worden gecorrigeerd op het niveau van de zorgkosten in de respectievelijke woonlanden (woonlandfactor). Nog steeds plukken gepensioneerden in het buitenland iedere maand de vruchten van deze overwinning.

2. Ook verkregen de gepensioneerden in het buitenland de zogenaamde “pensioenlandzorg”, die recht geeft op (geplande) toegang tot het basispakket van de Nederlandse zorg op restitutiebasis en met volledig

vrije keuze van zorgverlener als woonden zij in Nederland.

3. Bij de invoering van de KOB (Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen) werd deze tegemoetkoming vele gepensioneerden in het buitenland op slinkse wijze ontnomen. De stichting procedeerde destijds daartegen en met volledig succes, maar de staat ging in beroep en dwong de stichting, uit overwegingen van (leef)tijd een klacht in te dienen bij de EC in Brussel. Ook daar werd gewonnen, maar de Nederlandse overheid reageerde niet. Na een tweede klacht in Brussel én dreiging met het EU Hof van Justitie, werd met terugwerkende kracht en rente de KOB gerestitueerd over de gehele periode.

Stelselmatig worden maatregelen en wetten c.q. wijzigingen aangenomen, die negatief uitpakken voor de persoonlijke leefomstandigheden van gepensioneerden in het buitenland en die een uitholling zijn van hun rechten. Daarom volgt de VBNGB deze beleidsvoornemens en ontwikkelingen op de voet om tijdig aan de alarmbel te kunnen trekken en spant zich om deze trend een halt toe te roepen.

Hieronder volgt een inventarisatie van hetgeen op dit moment speelt.

1. Dubbel betalen.

In verschillende landen van Europa wordt de publieke zorg betaald uit de algemene middelen. Dat betekent dat de inwoners van dat land via hun belasting deze zorg financieren; dus ook de verdragsgerechtigde gepensioneerden als resident van hun woonland, voor zover ze op de een of andere wijze belasting betalen.

Daarnaast ontvangen deze landen van het pensioenland Nederland ook nog een vergoeding van de kosten, die worden veroorzaakt via het gebruik van de lokale publieke zorg. Dat geld is evenwel weer afkomstig uit de “verdragsbijdrage” die op het wereldinkomen van de gepensioneerden wordt ingehouden. In zulke gevallen betalen verdragsgerechtigde gepensioneerden dus dubbel.

Deze ongewenste situatie wordt volledig onderkend door het Ministerie van Financiën, maar er worden geen pogingen ondernomen hierin verandering aan te brengen. Nederland als pensioenland wijst naar het woonland en vice versa. De zaak wordt afgedaan met een “weeffout” in de verordening.

2. Verdragsrecht nabestaanden.

Bij echtparen waarvan een van de partners verdragsgerechtigde is en de andere meeverzekerd voor ziektekosten, verliest de overlevende partner soms alle recht op zorg op het moment, dat de verdragsgerechtigde komt te overlijden. Een volstrekt onacceptabele situatie, waardoor zich schrijnende situaties van onverzekerd zijn voordoen. Een oplossing is dringend nodig.

3. Kosten van pensioenlandzorg in Nederland.

Het verhaal gaat dat het gebruik van de pensioenlandzorg - het gebruik dat buitenlandse gepensioneerden maken van de Nederlandse zorg - in stijgende lijn is met derhalve toenemende kosten. Dat klinkt als een dreiging als zouden de gepensioneerden in het buitenland daarvoor verantwoordelijk gemaakt kunnen worden.

In de eerste jaren van de ZVW ontvingen de woonlanden van het pensioenland Nederland forfaitaire bedragen om de kosten van de zorg van de verdragsgerechtigde gepensioneerden te dekken. Langzamerhand is dit systeem volgens de verordening 883/2004 echter vervangen door betaling van werkelijk gemaakte kosten.

De kosten van pensioenlandzorg dienen daarom als substitutie van niet in het woonland gemaakte zorgkosten te worden gezien. Er is dus geen enkele reden de verdragsbijdrage te verhogen voor deze kosten.

4. Bronheffing versus woonlandheffing in de inkomstenbelasting.

Nederland streeft bij de opstelling of vernieuwing van dubbelbelastingverdragen sinds 2011 naar bronlandheffing over pensioenen. In 2008 werd door de SVB echter nog een symposium gehouden, waar de Staatssecretaris Sociale Zaken benadrukte dat pensioenemigranten zich (vóór hun migratiebeslissing) moesten realiseren, dat men na vertrek uit Nederland op grond van verdragen en OECD aanbevelingen juist financiële verplichtingen aan het woonland zou krijgen.

Dit gezichtspunt is echter honderdtachtig graden gedraaid wat betreft de heffing van inkomstenbelasting. Dat bleek toen in 2012 Nederland een nieuw belastingverdrag met Duitsland sloot met als beginsel bronlandheffing in plaats van de voorheen (grotendeels) bestaande woonlandheffing over pensioenen.

De financiële consequenties voor de Nederlandse gepensioneerden die al in Duitsland woonden bleken voor velen desastreus. Bronheffing over pensioen afkomstig uit Nederland, waarvan de opbouw fiscaal aldaar werd gefaciliteerd, is verdedigbaar, maar de VBNGB vindt dat bestaande gevallen van een dergelijke verandering uitgezonderd moeten worden:

tijdens de wedstrijd wijzigt men de spelregels niet!! Dat wél te doen getuigt van onbetrouwbaar bestuur.

De door de VBNGB aangetekende bezwaren vonden gehoor in de Eerste Kamer en resulteerden in een zwakke overgangsregeling. Vreemder nog was, dat gepensioneerden in andere landen wel ontzien werden in een levenslange overgangsregeling. De VBNGB beschouwt dit per woonland wisselende beleid als willekeur. Via een daarin gespecialiseerde advocaat heeft de VBNGB bij de EC daarover een klacht ingediend.

5. Wet langdurige zorg.

Deze nieuwe wet heeft ook gevolgen voor de geëmigreerde gepensioneerde die terugkeert naar Nederland, tijdelijk of permanent. Er kan sprake zijn van wachttijden afhankelijk van de antecedenten en ook de wijze van indicatiestelling roept vele vragen op. De VBNGB is in gesprek met ZINL, ZK/Achmea en CIZ ten behoeve van duidelijke voorlichting.

6. Regeling kwalificerende buitenlandse belastingplicht.

Vanaf 1 januari 2015 kan niet meer worden gekozen voor behandeling als een binnenlands belastingplichtige. Voor diegenen die in Nederland belastingplichtig zijn zoals, bijvoorbeeld zij die uit het ABP overheidspensioen ontvangen en nu dus ook veel in Duitsland wonende gepensioneerden, zullen de gevolgen daarvan ondervinden. Wordt minder dan 90% van het wereldinkomen door Nederland belast, dan wordt bij de berekening van de Nederlandse inkomstenbelasting niet meer rekening gehouden met aftrekposten, heffingskortingen en heffingsvrij vermogen. Je mag bijvoorbeeld de rente van de lening voor de eigen woning niet meer aftrekken in je aangifte en ook geen alimentatie. De VBNGB bereidt zich voor op actie op het moment dat de belastingaangifte 2015 zal worden ingediend en aftrekposten zullen worden geweigerd.

7. Reisverzekeringen.

Reiskostenverzekeraars leggen vaak als voorwaarde op, dat er een voorliggende wettelijke ziektekostenverzekering is. Daardoor kunnen zij tegen relatief gunstige premies reiskostenverzekeringen aanbieden, omdat immers gemaakte en vergoede ziektekosten op de ziektekostenverzekeraar kunnen worden verhaald. Na heel lang aandringen werd door de verzekeraars toegegeven, dat het verdragsrecht op toegang tot publieke zorg géén equivalent is voor een wettelijke zorgverzekering, waardoor zo'n reiskostenverzekering slechts "gebakken lucht" is. Dat betekent dat verdragsgerechtigden slechts onverzekerd buiten de EU en verdragslanden

kunnen reizen, indien zij geen aanvullende ziektekostenverzekering hebben.

De ZVW voor inwoners van Nederland biedt wel dekking buiten de verdragslanden, maar dat eindigt eind 2016. Vanaf 2017 zullen Nederlandse reiskostenverzekeraars waarschijnlijk nieuwe polissen met werelddekking gaan aanbieden, zij het tegen hogere premies, omdat in de verzekering een ziektekostencomponent zal moeten worden opgenomen, aangezien deze kosten niet meer op de zorgverzekeraar kunnen worden verhaald. De VBNGB onderneemt actie om ervoor te zorgen, dat ook verdragsgerechtigden deze polissen kunnen afsluiten.

8. Vrijwillige ZVW.

Vóór de ZVW van 2006 verbleven geëmigreerde Nederlanders in de EU landen met veelal een Standaard Pakketpolis voor de particulier verzekerden en woonlandzorg, op basis van een E 121 verklaring, voor de ziekenfondsverzekerden. Zoals eerder genoemd, werden als gevolg van de invoering van de ZVW de particuliere zorgverzekeringen van de geëmigreerde Nederlanders afgenomen. De VBNGB verwijt de Nederlandse overheid, dat met het belangen, namelijk behoud van het recht op kwalitatief goede zorg tegen een betaalbare en voorzienbare premie, volstrekt onvoldoende rekening is gehouden.

Vanaf het begin heeft de VBNGB ervoor gevochten alsnog op vrijwillige basis onder de ZVW te mogen vallen. Eigen onderzoek leerde, dat er vanuit het Europees recht gezien geen enkel bezwaar was en dat werd door het ministerie van VWS op een bijeenkomst in Spanje in eerste instantie erkend. Niettemin wilde de minister in 2012 die stap niet zetten.

De VBNGB wil echter opnieuw de strijd aanbinden ter verkrijging van de keuze tot vrijwillige deelname aan de ZVW. Reden daartoe nu is, dat de overheid de gepensioneerden in het buitenland financieel, zoals via bronheffing op pensioenen, steeds sterker wil binden aan Nederland. In het verlengde daarvan ligt het streven naar de mogelijkheid tot het aangaan van een aanvullende ziektekostenverzekering.

9. De buitenlandadministratie van Verdragsgerechtigden.

Bij inwerkingtreding van de ZVW werden zowel de SVB als CVZ geacht verplichtingen aan verdragsgerechtigde gepensioneerden te hebben. De administratieve droefenis uit die periode zal velen nog op het netvlies staan. Het duurde een paar jaren, voordat alles genormaliseerd was.

Op dat moment werd besloten dat CVZ (thans: ZIN, Zorginstituut Nederland) die verantwoordelijkheid zou overnemen. Nu na jaren de buitenlandadministratie van het Zorginstituut vrij goed functioneert, gaat medio 2016 het CAK (Centraal Administratie Kantoor) die verantwoordelijkheid overnemen. Ongetwijfeld zal ook hier weer de vinger aan de pols gehouden moeten worden om administratieve ontsporingen te voorkomen.

10. Digitale documentenuitwisseling.

De EC experimenteert met een nieuw systeem van digitale documentenuitwisseling tussen staten op het gebied van sociale zekerheid: EESSI. De VBNGB eist dat dit een voor belanghebbenden transparant systeem wordt met individueel inzage- en correctierecht en voldoende privacybescherming.

11. Nationale perikelen.

Ook op nationaal gebied worden de verdragsgerechtigden geconfronteerd met onrechtmatige (soms indirecte) gevolgen van de EU verordening 1408/71, die bestreden moeten worden. Denk aan de weigering de verdragsbijdrage voor de inkomstenbelasting aftrekbaar te maken.

Tot zover de inventarisatie van wat nu speelt. Recente maatregelen van de overheid vereisen alleen nog maar een verhoogde inspanning van onze vereniging VBNGB. Dat kan alleen maar met de kwantitatieve en financiële steun van de belanghebbenden zelf: de verdragsgerechtigde (toekomstige) gepensioneerden.

Vandaar deze oproep aan u
als belanghebbenden en toekomstig belanghebbenden,
opdat wij u binnenkort
als lid van onze vereniging VBNGB mogen begroeten.

Zonder uw steun als direct en toekomstige belanghebbenden is het moeilijk verder te gaan om uw belangen te behartigen. En dat is wel nodig! Het volgende staat ons namelijk te wachten:

Nieuwe belastingverdragen met bronheffing en wijzigingen in de Nederlandse fiscale wetgeving.
Uitholling van de rechten van verdragsgerechtigden
Kansen die nieuwe verkiezingen gaan brengen vragen aandacht en de

VBNGB stelt die belangeloos ter beschikking.

De VBNGB nodigt u uit om onze website www.vbngb.eu te bezoeken, die hét middel bij uitstek is om met onze belanghebbenden te communiceren. Er is een grote variëteit van informatie te bekijken, zoals de voortgang van lopende zaken, algemene informatie van belang op de gebieden waarop de vereniging zich begeeft, interessante artikelen uit de pers, een vraagbaak, links naar de meest belangrijke instanties, zoals de juiste ingangen bij Zorginstituut Nederland, Zilveren Kruis, SVB, CIZ etc., een column, adviezen en tips. Op de website van de VBNGB staan ook de gegevens over statuten, samenstelling van het bestuur en het bankrekeningnummer voor contributiebetaling.

Namens het bestuur van de VBNGB,

Hans Hueber

Secretaris

e-mail: hanshueber@vbngb.eu